

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף מה

משנה: תגלחת הטהרה כיצד: כיצד סדר הקרבנות והתגלחת?

ושוחט את השלמים: בראשונה. למרות שהדין הוא שחטאת תמיד קודמת לשאר קרבנות, נזיר מקריב קודם כל את השלמים כי הוא מגלח על קרבן שלמים (כלומר לאחר זריקת הדם של קרבן שלמים כדלקמן דף ס,ב). זו דעת רבי יהודה. והמקור לכך שמגלח על שלמים יתבאר בגמרא.

לדעת רבי אלעזר מגלח על החטאת כי דין החטאת להיקרב ראשונה בכל מקום.

ואם גלח על אחת משלושתן: בדיעבד אם גילח על אחת משלושת הקרבנות יצא לכולי עלמא.

רשב"ג אומר: למרות שבכל הקרבנות צריך הבעלים בשעת ההפרשה לקרוא להם שם לאיזה קרבן הם מוקדשים, נזיר אינו צריך לקרוא להם שם, אלא מספיק שיאמר 'אלה לנזירותי'. משום ששלושת הקרבנות שלו הם כבשה, כבש, ואיל. ומכיון שכל אחד מהם מתאים רק לסוג קרבן אחד, נחשב הדבר כאילו פירש כל אחד מהם לאיזה קרבן הוא. דהיינו כבשה מתאימה רק לחטאת, וכבש רק לעולה, ואיל רק לשלמים.

גמרא: הגמרא מבארת את דעתו של רבי יהודה:

ת"ר וגילח הנזיר פתח אהל מועד: בנזיר נאמר **"וְגִלַּח הַנְּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד"** ובקרבן שלמים נאמר **"וַיִּשְׁחָטוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד"** מכאן לומדים שהקרבן שעליו מגלח הנזיר הוא שלמים.

קושיא: אתה אומר: אולי אין הכוונה לרמוז על הקרבן של הנזיר, אלא ללמד שעליו לגלח את שערו בפתח אוהל מועד, כלומר בתוך העזרה (שיטה לחכמי איורא) והיינו בתוך עזרת ישראל בפתח ההיכל (מנחת חינוך שעז)? **תירוץ:** סברא פשוטה היא שאין לומר כן שהרי זהו דרך בזיון.

(המשך בדף הבא ↓)

רבי יאשיה אומר: אין צורך לומר זאת מסברא שהרי יש קל וחומר על כך. אם על המזבח שהוא עצים ואבנים הזהירה התורה לבנות כבש ולא מדרגות בכדי שלא תראה עליו ערותו של הכהן - קל וחומר לגילוח פתח אוהל מועד. ובנוסף, הכהן שעולה על מזבח הולך לעבוד עבודת בית המקדש - קל וחומר לנזיר שאינו עושה שום עבודה.

[נ"א במדרש וכו' הכתוב מדבר]

רבי יצחק אומר: אין לומר זאת מסברא, שהרי הפסוק אומר שהנזיר לוקח את השער שגילח ונותן אותו על האש שמבשל עליה את בשר השלמים לאכילה. משמע מהפסוק שאין צורך להביא את השער למקום אחר, אלא באותו מקום שהוא מגלח שם הוא גם מבשל את הבשר. והרי את הבשר לא היו מבשלים פתח אוהל מועד אלא בלשכת הנזירים (אחת מארבע לשכות שהיו בעזרת נשים), ואם הגילוח הוא פתח אוהל מועד צריך להביא את השיער ממקום הגילוח למקום הבישול.

איכא דאמרי: יש שהיו אומרים את דברי רבי יצחק בנוסח אחר. (E והגר"א לא גרס את הקטע הזה בגמרא).

אבא חנן אומר: לדעה זו מקריבים את החטאת ראשונה ועליה הוא מגלח וכדעת רבי אלעזר במשנה (רא"ש), והפסוק לא בא ללמד על קרבן שלמים, אלא על פתח אוהל מועד. אלא שאמנם בזיון הוא לגלח בפתח ההיכל, וכוונת הפסוק היא שיגלח בלשכת הנזירים כאשר פתח ההיכל פתוח, אבל אם הגיע הנזיר מוקדם בבוקר קודם פתיחת ההיכל אינו יכול לגלח.

רבי שמעון שזורי אומר: לדעה זו הנזיר מגלח בעזרה בפתח ההיכל ממש. והפסוק בא ללמד שדוקא נזיר מגלח שם ולא נזירה משום חוסר צניעות. (אבל אם היה הנזיר מגלח בלשכת הנזירים לא היה צריך למעט נזירה כי בתוך הלשכה זהו מקום צנוע).
פרחי כהונה = בחורים צעירים כהנים.

אמרו לו: והרי את הסוטה מעמידים בעזרה ולא חוששים שיתגרו בה פרחי כהונה?

אמר להן: את הסוטה היו מעמידים בבזיון ובניווול ולכן לא היה חוששים שיתגרו בה, אבל הנזירה מתקשטת כשאר נשים ולכן חוששים.

משנה: היה נוטל את שערותיו ומניח אותם על האש שתחת הדוד שהשלמים מתבשלים בו, ואם גילח במדינה (= מחוץ לירושלים, שיש לו רשות לגלח בכל מקום שרוצה) לא היה מניח את שערותיו תחת הדוד.

במה **דברים אמורים** שמניח את שערותיו תחת הדוד, בתגלחת של סיום נזירותו, אבל אם גילח מחמת טומאה לא היה מניח את שערותיו תחת הדוד (= שבו מתבשלים אשם נזיר טמא וחסאת העוף).

רבי מאיר אומר: כל הנזירים שמתגלחים מניחים את שערותיהם תחת הדוד, בין נזיר טהור ובין נזיר טמא במקדש, חוץ מנזיר טמא במדינה, ויבואר בגמ'.

גמרא: למדנו במשנתנו - 'היה נוטל שער ראש נזרו'. **הגמ' מביאה ברייתא בעניין:**

ת"ר: לאחר שהנזיר גילח, נוטל את הרוטב שבישלו בו את השלמים ונותן אותו על השיער וכו' ואם שילח תחת הדוד של חטאת ואשם יצא ידי חובה. ע"כ הברייתא.

קושיא: וכי בנזיר טהור יש אשם? (= הברייתא אמרה ברישא 'ומשלח תחת הדוד של שלמים' א"כ הברייתא עוסקת בנזיר טהור שמביא שלמים, ואילו בסיפא היא אומרת 'ואם שילח תחת הדוד של חטאת ואשם' שזה שייך בנזיר טמא).

רבא מתרץ: הסיפא עוסקת בנזיר טמא, וכוונת הברייתא בסיפא שאם הוא נזיר טמא משלח תחת הדוד של אשם.

מנה"מ: מהיכן אנו לומדים שנותנים מהרוטב על שיער ראש נזרו.

אמר רבא: מכך שנאמר "וְלָקַח אֶת שְׁעַר רֹאשׁ נְזָרוֹ וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֶשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים", משמע שמזבחו יהא תחתיו, כלומר שחלק מהזבח דהיינו הרוטב יהיה תחת השלמים, ולכן הוא נותן מהרוטב על השיער שתחת הדוד שבו מתבשלים השלמים.

הגמ' מבארת את המשך הברייתא:

ואם שילח תחת הדוד של חטאת ואשם יצא: הטעם הוא לפי שנאמר "זֶבַח" וזה בא לרבות חטאת ואשם.

קושיא: והא אפיקתיה להאי זבח **מחטב** לרוטב: והרי מקודם אמרנו שאנו לומדים מכך שצריך לתת מהרוטב על השיער, וא"כ אי אפשר ללמוד מכך לרבות חטאת ואשם.

תירוץ: א"כ לימא קרא מרוטב: בכדי ללמוד רק שצריך לתת מהרוטב על השיער על הפסוק היה לומר שיתן "מרוטב השלמים", ומכך שהפסוק אמר "זבח" אנו לומדים גם לרבות חטאת ואשם.

קנשיא: ואימא כולה לחטאת ואשם הוא דאתא: אולי הפסוק הנ"ל בא ללמדנו רק לרבות חטאת ואשם ולא ללמדנו גם שצריך לתת מהרוטב.

תירוץ: אם כן שהפסוק יאמר "ונתן תחת השלמים זבח" שמשמע שיתן תחת השלמים או תחת זבח אחר (= חטאת ואשם), ומכך שהפסוק אמר "אשר תחת זבח השלמים" אנו לומדים גם שיתן מזבח השלמים (= הרוטב) תחת הדוד.

תנו רבנן: לדעת רבי מאיר - כל הנזירים היו נותנים את שערותיהם תחת הדוד, חוץ מטמא שגילח במדינה שלא נתן תחת הדוד לפי ששערו נקבר (= משום שהשיער הוא איסור הנאה וקוברים אותו כדי שלא יבואו להנות ממנו). לדעת רבי יהודה - נזירים טהורים בין במקדש ובין במדינה היו נותנים את שערותיהם תחת הדוד, נזירים טמאים בין במקדש ובין במדינה לא היו נותנים את שערותיהם תחת הדוד. לדעת חכמים - שם נזיר לא היה נותן את שערותיו תחת הדוד, חוץ מזיר טהור במקדש לפי שגילח במקדש כמצוותו. ומשנתנו שאמרה שאם גילח במדינה לא היה משלח תחת הדוד היא כחכמים.

משנה: או שולקן: בישול מרובה.

ואחר כך הותר הנזיר וכו': נחלקו ת"ק ור"ש האם רק לאחר שנעשו כל המעשים הותר לנזיר לשתות יין ולהיטמא למתים, או שמותר לו כבר לאחר זריקת הדם של אחד מקרבנותיו.